

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 422

van **KATIA SEGERS**

datum: 14 september 2022

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Verbouwing Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) – Kostprijs

Het KMSKA is het grootste en belangrijkste museum onder de voogdij van de Vlaamse Gemeenschap. Het museumgebouw ging in het najaar 2011 dicht voor een jarenlange verbouwing. In 2010 werd de kostprijs van de verbouwing van het KMSKA geraamd op 44 miljoen euro, inclusief btw, zoals te lezen is in het antwoord van toenmalig minister van Cultuur Joke Schauvliege op de schriftelijke vraag nr. 204 van 22 december 2010 van Wim Wienen. De minister schatte toen in dat de werken tot 2017 zouden duren. De verbouwing duurde uiteindelijk onvoorzien 11 jaar. De opening is gepland op 24 september 2022.

1. Hoe evalueert de minister het volledige proces van de verbouwing van het gebouw van het KMSKA?
2. Wat zal de uiteindelijke totale kostprijs van de totale verbouwing sinds 2011 tot nu van het KMSKA bedragen? Graag een opsplitsing in de verschillende fases en kosten: bouw, erelonen, inrichting enzovoort.
3. De uiteindelijke kosten van de verbouwing ligt veel hoger dan de oorspronkelijke raming in 2010. In 2021 lag de voorziene totale kost al op meer dan 100 miljoen euro. Welke onvoorziene kosten zijn er gemaakt? Graag een detailoverzicht.

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 422 van 14 september 2022

van **KATIA SEGERS**

1. Het was een uitzonderlijk complex bouwdoossier. KAAAN architecten werd in 2004 aangesteld voor de opmaak van het Masterplan. De totale kostprijsberekening bedroeg toen 49 miljoen euro. Hierbij werd geen rekening gehouden met onvoorziene werken (voor bijvoorbeeld asbestsanering), marges voor (hoge) indexeringen of alle erelonen voor de verschillende architecten die in het verdere traject zijn aangesteld. De politieke beslissing van mijn voorgangers om het project op te splitsen in verschillende deeldossiers heeft uiteindelijk tot een veel hogere kost geleid. Voor de toekomst pleit ik dan ook voor een integrale aanpak van grote bouwdoossiers op basis van een heldere projectdefinitie. Daarbij is het belangrijk om te vertrekken vanuit een doordachte visie op de toekomstige werking van de organisatie. Van daaruit moet dan een realistische raming gemaakt worden, met de nodige marges voor risicomanagement. Een principieel politieke beslissing over het vrijmaken van alle middelen is noodzakelijk bij de start van een project.
2. De totale kostprijs van de uitvoering van het Masterplan KMSKA is ca. 107 miljoen euro. Hieronder een overzicht (in keuro, incl. BTW):

Fase	Ereloon	Uitvoering	Totaal
Masterplan	224	nvt	224
Fase 1	1 637	10 469	12 106
Fase 2	8 607	57 465	66 072
Scenografie	962	5 955	6 917
Tuin	264	3 052	3 316
Gevel	305	4 100	4 405
Security	90	2 196	2 286
ICT	39	299	338
Gouddecoratie	2	477	479
Kantoren	572	5 374	5 946
Laadplatform	nvt	681	681
De Keyserzaal	28	847	875
Inrichting	nvt	522	522
Energieverbruik	nvt	1 749	1 749
Algemeen	nvt	919	1 066
TOTAAL			106 982

Tijdens de periode na de voorlopige oplevering van Fase 2 (december 2020) tot augustus 2022 nam het Departement Cultuur, Jeugd en Media de energiefacturen van het museumgebouw voor haar rekening. Het gebouw was nog niet in gebruik door KMSKA vzw. Sinds 1 september 2022 is het gebouw wél opnieuw in beheer door KMSKA vzw.

De algemene kosten in het overzicht waren voor juridische ondersteuning, verzekeringen, opmetingen, onderhoud van afgewerkte technische installaties, poetsen voor de heropening, etc.

3. In 2006 stelde KAAO architecten het Masterplan KMSKA voor, een visie voor in principe een periode van 15 jaar. Dit Masterplan bevatte meerdere fases. De Vlaamse Regering maakte in 2010 een budget van 44 miljoen euro vrij, voor de eerste twee prioritaire fases. Enkele cruciale deeldossiers zoals de tuinaanleg, de gevelrenovatie en de kantoorrenovatie werden voorlopig uit het bouwproject geschrapt om binnen dit budget te blijven.

Het bedrag van 44 miljoen euro werd in 2010 voorzien voor de studie en uitvoering van de eerste twee fases van het Masterplan en werd destijds als volgt gespreid:

- 8,5 miljoen euro voor uitvoering van de eerste fase: het casco gereedmaken van een definitief depot voor de kunstwerken, het gedeeltelijk saneren van asbest, het verwijderen van alle aanwezige installatievoorzieningen en bepaalde binnenwanden, het maken van vloeropeningen en wanddoorbraken, het voorzien van tijdelijke installaties voor het interne depot;
- 4 miljoen euro voor de ontwerpstudie van de tweede fase;
- 31,5 miljoen euro voor uitvoering van de tweede fase: het realiseren van het nieuwe verticale museum, binnen het bestaande museum via het construeren van vier vides op de plaatsen van de huidige vier patio's en van een overspannende bovenzaal.

Al tijdens de uitvoering van de eerste fase werd het voorziene budget overschreden. Bij oplevering van deze fase stond de teller reeds op ca. 10,5 miljoen euro, voornamelijk door de bijkomende kosten voor de asbestsanering.

In 2014 werd de uitvoering van de tweede fase gegund voor 37,4 miljoen euro i.p.v. 31,5 miljoen euro. De verhoging is te verklaren door de indexering (6 jaar na de toekenning van het budget) en de kennis van het complexe gebouw die bekomen werd tijdens de eerste fase van het traject. De stijging van de bouwkost had uiteraard ook rechtstreeks implicaties op het ereloon van de studiebureaus.

Tijdens de uitvoering van deze tweede fase zijn nog enkele ingrijpende aanpassingen aan het plan doorgevoerd. Door de lange doorlooptijd van het project groeide in het KMSKA een nieuwe visie over hoe het museum optimaal te exploiteren. Het KMSKA zou zich veel meer profileren als beleevingsmuseum en volop inzetten op participatie van de bezoekers. Ook het bijgestelde businessplan ging uit van meer bezoekers per jaar dan eerstgepland. Ook inclusiviteit kwam meer op de agenda. Bij de start van het bouwproject was slechts één ingang voorzien via de trappen vooraan het gebouw. In 2018 is er als uitbreiding op Fase 2 een nieuwe bijkomende ingang gerealiseerd op het gelijkvloers, die de toegankelijkheid merkbaar heeft verhoogd.

In de loop van het traject werden de initieel niet geplande werken toch meegenomen omdat de meerwaarde voor de totaliteit van het project duidelijker werd, zoals de renovatie van de gevel en de tuinaanleg. De meeste nevendossiers waren daarbij ook noodzakelijk om het gerenoveerde gebouw terug operationeel te maken: de inrichting en scenografie van het museum, securityinstallatie, een laadplatform, de renovatie van de kantoorvleugel en De Keyserzaal en ICT.

De stijgende materiaal- en energieprijzen hebben de laatste twee jaren voor verschillende meerprijzen en hoge herzieningen gezorgd.